

«Θνήσκου υπέρ πίστεως και μάχου υπέρ πατρίδος...»

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Κύπρου](#)

Του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Β΄

Περιοδικό «Παρέμβαση Εκκλησιαστική», Τεύχος: 49ο, Μάιος - Αύγουστος 2021

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν διακοσίων χρόνων ἀπὸ τῆ θυσίας τοῦ Ἐθνομάρτυρος Κυπριανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ σφαγιασθέντων καὶ ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν Τούρκων, κατὰ τὴν 9ην Ἰουλίου 1821, ἀφιερώνουμε τὸ παρόν τεῦχος τοῦ Περιοδικοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς στὴ σπουδαία προσωπικότητα τῆς νεότερης κυπριακῆς ἱστορίας, τὸν ἐνθουσιώδη πατριώτη καὶ τολμηρὸ ἡγέτη Ἐθνομάρτυρα Κυπριανό.

Στό ανά χείρας έντυπο, άγαπητοί μου, θά έχετε τήν εύκαιρία, μελετώντας τά άξιόλογα κείμενα καί έμβαθύνοντας σ' αυτά νά γνωρίσετε τό πολύμορφο έργο, καθώς καί τή βαρυσήμαντη προσφορά τοϋ άοιδίμου άρχιεπισκόπου καί Έθνομάρτυρα Κυπριανού πρός τήν Έκκλησία καί τήν πατρίδα. Άποτελεΐ, άκόμη, εύκαιρία νά στρέψουμε μέ εύλάβεια τή σκέψη πρός αυτόν, νά αναβαπτιστοϋμε στό πνεϋμα τής ύπέρ πίστεως καί πατρίδος μαρτυρικής θυσίας του, άποτίοντάς του τόν προσήκοντα φόρο τιμής καί εύγνωμοσύνης, άφοϋ ό μαρτυρικός του θάνατος άποτελεΐ, αναμφίβολα, άέναη πηγή, άπό τήν όποία ό Κυπριακός Έλληνισμός θά άντλεΐ πάντοτε διαχρονικά διδάγματα πίστης στόν Θεό καί αύταπάρνησης γιά τήν έλευθερία τής πατρίδας.

Χωρίς ύπερβολή, ό Άρχιεπίσκοπος Κυπριανός άποτελεΐ ένα άπό τούς πλέον σημαντικούς προκαθημένους τής κατά Κύπρον Έκκλησίας στους δύσκολους καί άσέληνους αιώνες τής Τουρκοκρατίας. Ξεχωριστά διακρίθηκε γιά τή μόρφωση καί τόν δυναμισμό του, καί γενικά ύπήρξε ένας φωτισμένος πρωθιεράρχης τής Έκκλησίας μας. Η προσφορά του στόν τόπο, στόν πολιτισμό καί τήν παιδεία είναι τεράστια. Η άνοδός του στόν θρόνο σηματοδότησε μία νέα περίοδο στά έκκλησιαστικά καί πολιτικά πράγματα τής Κύπρου. Δίκαια ό Κωνσταντίνος Οικονόμος ό έξ Οικονόμων σέ έγκωμιαστικό λόγο του πρός τόν Άρχιεπίσκοπο Κυπριανό γράφει: «Διά σέ ή Έκκλησία καυχάται, ή Κύπρος κομπάζει, ή Έλλάς τιμάται, τό Γένος λαμπρύνεται».

Πράγματι, τό έργο του ήταν ποικιλόμορφο καί πέρα άπό τά πνευματικά του καθήκοντα έδωσε ιδιαίτερη σημασία καί βαρύτητα στήν παιδεία, «έκ τής όποίας», καθώς τόνιζε, «πηγάζει πών άγαθόν». Βλέποντας, μέ μεγάλη λύπη, πώς «ή ήμετέρα πολιτεία τής καθ' ήμās νήσου Κύπρου πάσχει μέγαν αύχμόν παιδείας, καί έλλειψιν έλληνικών γραμμάτων», ό Κυπριανός θεώρησε πατριωτικό του καθήκον καί χρέος νά ιδρύσει τό 1812 στή Λευκωσία, καί συγκεκριμένα κατ' άνατολās τής Ίερās Άρχιεπισκοπής, Έλληνική Σχολή, τήν όποία καθιέρωσε στό όνομα τής Άγίας Τριάδας. Έπέδειξε, έπίσης, ζωηρό ένδιαφέρον καί γιά τήν ίδρυση τής πρώτης Έλληνικής Σχολής στή Λεμεσό.

Σ' αυτό όμως πού στέκεται κανείς μέ δέος καί θαυμασμό είναι τό μεγαλειό τής ψυχής του καί ή έθελούσια θυσία του γιά τή σωτηρία τοϋ ποιμνίου του. Η στάση του πρίν άπό τό μαρτύριο άποδεικνύει άνθρωπο κοσμούμενο μέ χριστιανικές άρετές καί θερμή πίστη καί εκφράζει τό άκραιφνές εκκλησιαστικό φρόνημά του. Ό άοίδιμος Άρχιεπίσκοπος, καίτοι γνώριζε πολύ καλά τούς κινδύνους πού περιέκλειε ό άγώνας τής Έθνεγερσίας, «ηϋλόγησε τό έγκυμονούμενον έγχείρημα καί ένίσχυσεν αυτό χρηματικώς κατά τό δυνατόν». Ύπερβαίνοντας τόν φόβο τοϋ

θανάτου, «έβάστασε τό βάρος καί τόν καύσωνα τῆς μαρτυρικῆς ἡμέρας», ἀποδεικνύοντας μέ τόν τρόπο αὐτό ὅτι πάνω ἀπό τόν ἑαυτό του τοποθετοῦσε τό καλό τοῦ τόπου καί τή σωτηρία τοῦ λαοῦ.

Ὁ Ἐθνομάρτυρας Κυπριανός ἦταν βαθύτατα προετοιμασμένος γιά τήν ἐπικείμενη θυσία. Ἐνῶ μποροῦσε ἄν ἤθελε νά τήν ἀποφύγει, ἐντούτοις, ἐνεργώντας ὡς ὀρθόδοξος ἱεράρχης, ἀκολουθεῖ πιστά τήν προτροπή τοῦ Κυρίου «ὁ ποιμήν ὁ καλός τήν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπέρ τῶν προβάτων αὐτοῦ» (Ἰωάν. ι', 11-13). Ἐχοντας βαθιά ριζωμένο στή σκέψη του ὅτι «Παράδοσις τοῦ Ἑθνους καί τῆς Ἐκκλησίας μας δέν εἶναι ἡ φυγὴ ἐν ὧσιν κινδύνου, ἀλλ' ὁ ἀγὼν μέχρι ἐσχάτων καί ἡ θυσία», ἀρνεῖται τήν κολακευτικὴ πρόταση νά ἐγκαταλείψει τό ποίμνιό του γιά νά σώσει διὰ τῆς φυγῆς τή ζωὴ του, διότι ἂν ἔφευγε ἡ συμφορὰ θά ἦταν μεγαλύτερη. Ὡς καλὸς καί στοργικὸς ποιμένας, πού πονεῖ καί ἐνδιαφέρεται εἰλικρινά γιά τὰ πρόβατά του, παραμένει μέ τό ποίμνιό του, ὅπως ὁ ἴδιος δήλωσε, ὥστε νά προσφέρει κάθε δυνατὴ προστασία σ' αὐτό μέχρι τῆς τελευταίας του πνοῆς, ἀποφασισμένος, ἂν χρειαστεῖ, «νά συναπολεσθῇ μετ' αὐτῶν», ἀκόμα καί ἂν πρόκειται νά ὑποστεῖ μαρτυρικὸ θάνατο. Πρόταξε τό συμφέρον τοῦ συνόλου, παρά νά ζήσει ὁ ἴδιος μία βολεμένη συμβατικὴ ζωὴ.

Ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς Βασίλης Μιχαηλίδης στό ποίημά του «9η Ἰουλίου τοῦ 1821», μέ πολύ παραστατικὸ καί γλαφυρὸ τρόπο ἔχει ἀπαθανάτισει τήν ἡρωικὴ στάση τοῦ ἐθνομάρτυρα ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ. Νά, ἡ ὑπερήφανη καί αὐτοθυσιαστικὴ του ἀπάντηση:

«Δέν θέλω, Κκιόρογλου, ἐγὼ νά φύω πού τήν Χώραν,

γιατί ἂν φύω, τό κακόν ἐννὰ γινῇ περίτου.

Θέλω νά μείνω, Κκιόρογλου, τζὶ ἅς πάν' νά μέ σκοτώσουν,

ἅς μέ σκοτώσουσιν ἐμέν' τζὶ οἱ ἄλλοι νά γλυτώσουν.

Δέν φεύκω, Κκιόρογλου, γιατί, ἂν φύω, ὁ φευκός μου

ἕνα γενῇ θανατικόν εἰς τούς Ρωμιοὺς τοῦ τόπου.

Νά βάλω τήν συρτοθελειᾶν εἰς τόν λαιμόν τοῦ κόσμου;

Παρά τό γαίμαν τούς πολλούς ἐν' κάλλιον τοῦ 'πισκόπου.»

Τό μένος τῶν Τούρκων ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας δέν ἄργησε νά ἐκδηλωθεῖ. Ὁ Τοῦρκος διοικητὴς Κιουτσούκ Μεχμέτ μέ τό πρόσχημα τῆς ἀποτροπῆς μελλοντικῆς ἐπαναστατικῆς ἐξέγερσης τῶν Κυπρίων ζήτησε καί πέτυχε τήν ἐκτέλεση τῶν

προκρίτων τοῦ νησιοῦ. Τήν 9η Ἰουλίου 1821, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός, οἱ τρεῖς Μητροπολίτες, Πάφου Χρύσανθος, Κιτίου Μελέτιος, Κυρηνείας Λαυρέντιος, οἱ ἡγουμένοι Κύκκου Ἰωσήφ καί Ἀγίου Νεοφύτου Ἰωακείμ Μελισσοβούκα, ὁ οἰκονόμος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Σταυροῦ Ὁμόδους Δοσίθεος, ὁ Ἀρχιδιάκονος Μελέτιος, ἀξιωματοῦχοι τῆς Ἐκκλησίας μας, καί ἄλλοι κληρικοί καί λαϊκοί, 486 συνολικά ἄτομα, θυσιάστηκαν, ὡς «ἀγνά καί ἄμωμα ἱερεία» στόν βωμό τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδος. Τό ἐξαίρετο παράδειγμα φιλοπατρίας τους μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ χριστιανική πίστη δέν καταργεῖ τήν ἀγάπη στήν πατρίδα, ἀλλά τῆς δίνει νόημα βαθύτερο καί οὐσιαστικότερο.

Ἡ ἥρωική τους θυσία ἐπιβεβαίωσε γιά ἄλλη μία φορά τήν κλασική καί ἱστορική ρήση τοῦ ἐμβριθοῦς ἱστορικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, Ἰωάννη Χάκκεττ, ὅτι δηλαδή: «...Ἡ Κυπριακή Ἐκκλησία διετήρησε τήν λυχνίαν τῆς Πατρίδος καί τῆς Ὁρθοδοξίας σταθερά ἄσβηστη καί εἰς χρόνους κατά τούς ὁποίους χωρίς τήν Ἐκκλησίαν, ἡ λυχνία αὕτη θά εἶχε πρό πολλῶν αἰώνων σβηστεῖ...».

Ἡ 9η Ἰουλίου 1821 ἀποτελεῖ, ἔκτοτε, ἓνα μεγάλο ἱστορικό σταθμό στήν ἱστορία τῆς ἰδιαίτερῆς μας πατρίδας καί τήν πιό ἱερή σπονδή στόν βωμό τῆς Ἐλευθερίας. Ἡ ἥρωική θυσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ, μαζί μέ τή θυσία τῶν λοιπῶν Ἐθνομαρτύρων χαράκτηκε στή συνείδηση τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ ὡς φάρος ἑνός ὑψηλοῦ καί ἀδιάλειπτου καθοδηγητικοῦ χρέους, γιά συνέχιση τοῦ ἀγώνα γιά τήν ἔλευθερία τῆς πολυτλήμονος πατρίδας μας.

Ἐν κατακλείδι, παραθέτουμε τήν προφητική προτροπή, πού ὁ ἴδιος ὁ Ἐθνομάρτυρας Κυπριανός εἶχε γράψει στό Ἰδρυτικό Ἑγγράφο τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Λευκωσίας: «Θνῆσκε ὑπέρ πίστεως καί μάχου ὑπέρ πατρίδος καθότι οἱ ὑπέρ πίστεως καί πατρίδος ἀγωνιζόμενοι καί ὑπό Θεοῦ στεφανοῦνται καί παρά τοῖς ἀνθρώποις ἐγκωμιάζονται».